

Proloog

Frankrijk, 1788

Het was enkele uren na middernacht. Dat wist de jongen dankzij de slagen in de klokkentoren, die hij nauwgezet telde. Hij keek rond, naar de slapende stad die zich voor hem ontvouwde. De straten werden alleen verlicht door het zwakke schijnsel van de maan en een enkele olielamp in de verte. De duisternis en het late uur herinnerden de jongen eraan dat hij dringend moest gaan slapen en zijn ogen dwaalden rond, op zoek naar een plek waar hij kon rusten. Dat was meestal een steegje of, als hij geluk had, een onbewaakte stal of portiek. Daar, afgeschermd van het gure weer, was het wat warmer. Toch bracht het ook risico's met zich mee. Wanneer het ochtendlicht doorbrak, werd de jongen vaak wakker gemaakt door slagen of schreeuwende stemmen, die hem verjoegen als ongedierte. Dit was echter een kleine prijs om te betalen, als hij enkele uren onafgebroken kon slapen. God wist dat hij die momenten van rust nodig had, na de steeds vermoeiendere dagen.

In de afgelopen week had de jongen gerend, gewandeld en zichzelf voortgesleept tot zijn voeten hem niet meer konden dragen. Al een tijd herkende hij de omgeving niet meer. Hij wist alleen dat hij mijlenver verwijderd moest zijn van zijn thuisdorp

en het huis dat hij in paniek verlaten had. Die avond, een week geleden nu, had hij niet nagedacht over de gevolgen. Hij had alleen geweten dat hij meteen weg moest, dat hij de afstand zo snel mogelijk moest vergroten. Nooit zou hij nog terugkeren.

De jongen schudde zijn hoofd toen de herinnering zich haarscherp aan hem opdrong. Hij wilde ze niet zien, de beelden die hem steevast teisterden. In plaats daarvan focuste hij zich op zijn zware benen, die zeurden om de verdiende rust. De jongen liep nog een klein stukje verder, tot hij een donkere steeg vond. Het leek erop dat het smalle straatje verlaten was en hij liep de hoek om. Meteen kwam de geur van vers brood, die hem het water in de mond deed lopen, zijn richting uit. In een van de huizen moest een bakker al druk in de weer zijn om zich voor te bereiden op de ochtend.

De jongen legde een hand op zijn maag toen die begon te grommen. Hoelang was het geleden dat hij gegeten had? Gisterenmiddag, herinnerde hij zich, een stuk brood, achteloos laten vallen door een bezoeker van het restaurant op de hoek. Hij had het meegegrist voor iemand hem had opgemerkt en hij had het granenbroodje kreunend in zijn mond gestoken. De jongen had genoten van iedere hap, maar ondertussen waren er al uren verstreken en zijn lichaam smeekte om meer voedsel.

Ook zijn ledematen kon hij niet langer negeren, die schreeuwden om een zachte ondergrond om op neer te liggen, in plaats van de harde straatstenen. Toch wist hij dat er niets anders op zat.

De jongen zocht en vond een kleine trap, waarachter hij zich wilde verschuilen. Maar toen hij dichterbij kwam, zag hij dat het plaatsje al werd ingenomen door iemand anders. De oude man

zei niets en keek hem alleen met glinsterende ogen aan. Ook de jongen zweeg, vroeg niets en liep stilletjes verder. Hij had in de afgelopen dagen heel wat helpende handen meegemaakt, maar ook handen die hem naar beneden duwden om er zelf beter van te worden. Hij wist niet tot welke categorie de oude man behoorde en was ook niet van plan om daarachter te komen.

De gure wind deed de jongen van top tot teen rillen en hij kroop weg in zijn jas. Hij stak zijn handen onder zijn oksels, de enige plek die nog warm leek te blijven bij deze temperaturen. Bij die beweging kwam er een walm naar boven, die de jongen naar adem deed happen. In al die tijd had hij zich maar één keer kunnen wassen, in de rivier naast de stad. Maar dat was ondertussen een kleine week geleden en de lagen zweet en vuil waren veel te snel teruggekomen. Hij rook zichzelf bijna niet meer, was eraan gewend geraakt, maar de opgetrokken neuzen van voorbijgangers hadden genoeg gezegd. Die gingen meestal gepaard met minachting in hun ogen, klaar om hem te veroordelen, hoewel ze geen idee hadden van wat hij had meegemaakt.

De jongen strompelde verder. Hij was ondertussen in een rijkere buurt terechtgekomen, die hij herkende aan de herenhuizen die aan weerskanten opdoemden. Misschien kon hij hier een portiek vinden die wat van de straat af lag.

Toen de jongen om zich heen keek, werd zijn blik gevangen door een deur met een glazen raampje. Ernaast hing een uithangbord met een sierlijke zwaan. Er scheen een warm licht door het raampje, dat warmte en gezelligheid beloofde achter de deur. Misschien was het een herberg, waar hij de nacht kon doorbrengen in ruil voor wat klusjes. De gedachte aan een zacht bed – of op zijn minst wat stro – gaf de jongen wat kracht.

Hij sleepte zich naar het herenhuis en klopte aan. Hij wachtte in stilte, terwijl zijn hart sneller begon te slaan. De jongen telde de seconden. Toen werden die seconden een minuut. En die minuut een kwartier.

De jongen zuchtte. Hij had het kunnen weten. Wie zou het wagen om op dit late – of was het ondertussen vroege? – uur zijn deur te openen voor een mogelijk gevaar van de straat? Overmand door teleurstelling zakte de jongen voor de deur ineem en liet zijn zware hoofd ertegen rusten. Hij klopte nog een laatste keer, maar hoopte niet langer op een antwoord.

Misschien was dit wel hoe het moest lopen. Hij had genoeg van de ontberingen en de ellende. Misschien zou deze koude nacht hem uit zijn lijden verlossen en er eindelijk een einde aan maken. De jongen sloot zijn ogen, klaar om zich te laten overmeesteren door de nachtvorst.

Opeens kondigde een scherp getik naderende voetstappen aan. Er werd met de sloten aan de andere kant gerommeld en de jongen deinsde achteruit. De mysterieuze deur ging eindelijk open en het warme licht overspoelde de trap. De jongen hield zijn handen voor zijn ogen en kon door zijn gespreide vingers nog net een schim zien staan, omringd door lichtstralen.

Hij wilde iets zeggen, zijn aanwezigheid verklaren, maar zijn stem werkte niet mee. Hoe kon hij ooit de juiste woorden koppelen aan de dingen die hem overkomen waren? Wat moest hij zeggen, zodat de schim in de deuropening hem mee naar binnen zou nemen?

Gelukkig leken er voor de vrouw geen woorden nodig te zijn. Ze deed de deur nog wat verder open en zei toen op zachte toon: 'Ach, arme jongen ... Kom maar binnen. Ik zal je helpen.'

1
Klank
Parijs, 1797 (negen jaar later)

In de met kandelaren verlichte zaal zat Nathan Landrieu op een van de vele balkons. Net zoals de andere gasten keek hij naar het podium, waar de operazangeres haar ziel blootlegde voor het publiek. Ze bezong vergeten liefdes, uitgestrekte landen en fantasieën die werkelijkheid werden. De andere toeschouwers zou ze misschien tot tranen toe kunnen beroeren, maar Nathan kon zijn aandacht onmogelijk bij het optreden houden. Zijn blik gleed om de zoveel tijd naar het balkon aan de andere kant van de zaal, waar zijn onwetend doelwit zat.

Nathan wist dat hij voorzichtig te werk moest gaan. Ook hij werd af en toe bekeken. Niet door de vrouw die zijn volgende slachtoffer zou worden, maar door de gasten op de andere vergulde balkons. Deze plaatsen waren altijd gereserveerd voor de adel, een select groepje waarvan iedereen elkaars gezicht en naam kende. Ook al zat hij helemaal aan de rand, Nathan viel op. Nog nooit hadden de leden van de adel de donkerharige jongeman gezien die helemaal alleen zat. Nathan negeerde de vragende blikken die hij bij het begin van de voorstelling had

voelen priemen en na een tijdje was het staren verminderd.

Nu de aandacht niet langer op hem gevestigd was, kon Nathan eindelijk doen waarvoor hij gekomen was. Hij nam de kleine zwarte verrekijker en deed een tijdje alsof hij de operazangeres uitvoerig bestudeerde. Daarna liet hij zich wat wegzakken in de schaduw en bracht de verrekijker omhoog, tot hij recht voor zich uit keek.

Ze was mooi, dat viel niet te betwisten. Ze had zich duidelijk opgemaakt voor vanavond, want ze moest haar naam hooghouden in het bijzijn van de andere adellijke gasten. De blik in haar ogen en de uitdrukking op haar gezicht verpestten echter haar verzorgde uiterlijk. Ze keek uitermate verveeld. De man naast haar – Nathan ging ervan uit dat hij haar echtgenoot was – leek wel haar tegenbeeld. Hij keek verrukt naar het podium en zat nog net niet op het puntje van zijn stoel. Er was geen twijfel mogelijk dat ze hier voor hem waren en niet voor haar.

Door de verrekijker bestudeerde Nathan haar uitdrukking, de manier waarop ze zat, hoe ze keek. Ondertussen groef hij in zijn geheugen naar haar naam. Pas toen de vrouw gaapte en niet langer moeite deed om haar verveling te verbergen, schoot het hem te binnen. Amélie Martin.

Nathan liet zijn blik door de zaal glijden. Hoewel de meeste toeschouwers hem niet kenden, kon hij zeker een handvol namen noemen. Mannen die hij moest ontwijken en vrouwen die hij bestudeerd had. Toch had hij nooit een woord met hen gewisseld. Om deel van het wereldje te zijn hoefde hij alleen maar te weten wie ze waren.

Nathans blik gleed verder en zo merkte hij op dat een oudere vrouw hem fronsend aankeek, alsof ze hem wilde vragen waarom

hij in hemelsnaam naar het publiek keek en niet naar het podium. Hij knikte naar haar en glimlachte half. Hij wist dat er daardoor een kuiltje ontstond in zijn wang en dat hij een rij rechte tanden bloot lachte. Het werkte meteen: de vrouw glimlachte terug en richtte toen licht blozend haar blik weer op de opera. Nathan grinnikte zachtjes en keek toen ook weer naar het podium, al was het maar om de vrouw gerust te stellen. Hij wist immers dat ze van nu af aan om de zoveel tijd een steelse blik op hem zou werpen. Hij was het ondertussen gewend.

Nathan vestigde net op tijd zijn aandacht op de zangeres. Ze zong duidelijk naar een hoogtepunt toe. Andere zangers vergezelden haar en, toegegeven, het was prachtig. De instrumenten versterkten het koor en het tempo ging steeds sneller, steeds hoger, tot ze de hele zaal vulden met muziek. Nathans nekharen gingen overeind staan en een spoor van kippenvel schoot over zijn armen. Daarna stopten de zangers en muzikanten op exact hetzelfde moment en een oorverdovende stilte daalde neer, meteen gevolgd door een daverend applaus. De zangers bogen niet, maar verdwenen in de coulissen, waar ze zich klaar zouden maken voor het tweede deel.

Enkele gasten stonden op van hun stoel, gebruikmakend van de korte pauze. Ook Amélie Martin kwam overeind. Ze zei kort iets tegen haar man, maar die keurde haar geen blik waardig. Amélies echtgenoot keek nog steeds verwachtingsvol naar het podium, al klaar voor het tweede deel. Nathan zag hoe Amélie diep zuchtte en van het balkon verdween. Meteen stond Nathan op en volgde haar voorbeeld.

Het operagebouw was overweldigend. De marmeren zuilen waren afgewerkt met gouden versieringen en de plafonds waren beschilderd met eeuwenoude taferelen. Nathan was zo'n luxe niet

gewend. Hij wilde het liefst met open mond staan gapen naar de pracht om hem heen, maar moest in plaats daarvan doen alsof het voor hem de normaalste zaak was. Hij mocht onder geen beding opvallen. Daarom imiteerde Nathan de houding van de bezoekers rond hem en liep hij met opgeheven hoofd over de rode loper naar beneden.

Nathan vond Amélie precies waar hij dacht dat ze zou zijn: aan de bar. Ze kreeg net een glas champagne aangereikt en bedankte de barman met een zuinig glimlachje. Daarna sloeg ze bijna de hele inhoud achterover. Nathans lippen krulden omhoog. De alcohol zou zijn taak alleen maar makkelijker maken.

Vlotjes liep Nathan op de vrouw af en liet zich op de kruk naast haar neerzakken. Amélie bleef voor zich uit kijken.

‘Barman? Een glas champagne alstublieft.’ Nathan hield zijn stem expres laag. ‘En geef de dame naast me er ook nog eentje.’

Voor het eerst keek Amélie op. Eerst stond haar blik op onweer, maar toen ze haar buur beter bekeek, werd haar gezichtsuitdrukking zachter.

‘En wie mag ik hiervoor bedanken?’ vroeg ze, zodra de barman de twee glazen neerzette.

‘Hector Pineau,’ loog Nathan. Opnieuw sprak hij met een lagere stem dan gewoonlijk. Niet alleen had hij gemerkt dat dames dat apprecieerden, het was ook handig om achteraf niet herkend te worden. ‘En u bent?’

‘Verveeld,’ zuchtte Amélie.

Nathan lachte zachtjes – weer een bewust gemaakt geluid, waarvan hij het effect kon voorspellen. Amélie keek inderdaad geamuseerd naar hem op. ‘Opera is niets voor u?’ vroeg Nathan.

‘Nee,’ zuchtte Amélie. ‘Maar mijn echtgenoot is er dol op.’

Perfect, dacht Nathan. Amélie was zelf begonnen over haar partner, waardoor het minder opviel als hij verder inging op het onderwerp.

‘Uw echtgenoot? Bedoelt u de grijscharige man die in de zaal naast u zat?’

Opnieuw keek Amélie verrast op. ‘Heeft u ons al zien zitten dan?’

Nathan luisterde goed naar de intonatie van haar stem, die verraadde hoe ze zich voelde; een beetje verrast, maar vooral gevleid.

‘Misschien ...’ Nathan keek Amélie vanonder zijn wimpers aan. ‘Ik geloof dat de opera me net zo boeide als u.’

Amélie lachte en nam nog een slok van haar glas. Nathan deed hetzelfde, maar liet slechts een kleine hoeveelheid champagne naar binnen glijden. Hij kon het zich niet veroorloven om bedwelmd te raken.

‘Gaan jullie volgende week ook naar de opera?’ vroeg Nathan, ogenschijnlijk onverschillig.

‘Gelukkig niet.’

‘Jammer,’ zei Nathan en hij kuchte. ‘Anders had ik u opnieuw tegen het lijf kunnen lopen.’

Amélies wangen werden vuurrood en ze nipte snel nog eens van haar glas. Nu Nathan haar had waar hij haar wilde hebben, vuurde hij de volgende vraag erachteraan. ‘Komt uw echtgenoot wel?’

Amélie was zo bezig met haar eigen gêne dat ze niet eens opmerkte hoe onbeschaamd de vraag was. Ze schudde haar hoofd. ‘Nee, hij zit volgende week in Spanje. De zoveelste behandeling aan zijn –’ Amélie sloeg plots haar hand voor haar mond, eindelijk

beseffend dat ze te veel had gezegd. Nathans mondhoeken gleden onwillekeurig omhoog. De buit was binnen.

‘Dat mag u tegen niemand zeggen, hoor,’ zei ze haastig.

Nathan boog voorover, waardoor Amélie ongetwijfeld een vleugje van zijn parfum opving, en zei: ‘U hebt mijn woord.’

‘Goed,’ mompelde Amélie, terwijl ze nog steeds Nathans gezicht peilde. ‘Niet dat het een geheim is, maar mijn echtgenoot wil liever niet te veel ... pottenkijkers.’

‘Begrijpelijk,’ zei Nathan, hoewel het hem geen zier kon schelen. Hij stond op en gebaarde naar de deur. ‘Volgens mij gaat het tweede deel beginnen. Het was een genoegen om kennis met u te maken.’ Nathan boorde zijn blik nog een laatste keer in de hare, glimlachte en liep toen terug naar de zaal.

Ook zonder om te kijken wist Nathan dat Amélies ogen hem zouden volgen tot hij om de hoek verdwenen was.

Nathan had er bewust voor gekozen om de route naar en van het operagebouw te voet af te leggen en het rijtuig niet te gebruiken. Nu de avond gevallen was, waren de straten leeg en de lucht donker. Het was perfect om orde op zaken te stellen in zijn hoofd.

Zoals altijd overliep Nathan zijn opdracht in gedachten. Wat had hij beter kunnen doen? Had hij ergens een fout gemaakt? Nathan herinnerde zich ieder moment en bedacht toen ietwat zelfvoldaan dat het een bijna volmaakte missie was geweest. Snel, schoon en doelgericht.

De uitdaging bestond er nu in om Amélie Martin te vermijden tot ze zijn gezicht op straat niet meer zou herkennen – of tenminste niet meer de neiging zou hebben om hem aan te spreken. Hij moest lang genoeg uit haar buurt blijven tot ze voor elkaar

niet meer dan vage kennissen zouden zijn, die elkaar vluchtig aankijken en daarna hun ogen afwenden om toch maar niet dat ongemakkelijke gesprek aan te hoeven gaan. In een grote stad als Parijs was dat gelukkig goed mogelijk.

Nathan liep door de laatste straten, verder weg van het stadscentrum, en begon uit te kijken naar het herenhuis. Zoals gewoonlijk scheen er door de ruit in de deur een warm licht naar buiten, in schril contrast met de naburige gebouwen, waar het licht angstvallig binnen werd gehouden met gordijnen of luiken.

Nathan keek tevreden naar het huis. Je zou nooit kunnen vermoeden dat het een bordeel was. Het leek op de andere huizen, op het warme licht en het kleine uithangbord met de zwaan na. Dat bord was het enige wat kon verraden dat dit niet de woonplaats van een vroom gezin of een handelaar was.

Omdat het bordeel zo onopvallend was, was het erg in trek. De bezoekers kregen de garantie van discretie, aangezien het er voor buitenstaanders uitzag alsof ze aanbelden bij kennissen. Bovendien lag het bordeel aan de rand van de stad, buiten het zicht van mensen die het niet wilden zien en snel bereikbaar voor diegenen bij wie de nood hoog was.

Nathan ging niet door de voordeur, maar nam een kleine omweg en bereikte via een steegje de achterdeur. Zodra hij binnen was, kwamen de warmte en de muziek hem tegemoet. Hoe verder hij liep, hoe luider de muziek klonk. Nathan ging de grootste ruimte van het bordeel binnen – de bar, waar de klanten ontvangen werden – en liep meteen naar madame Rosella. Die stond achter de toog en zag er tevreden uit. Zodra ze Nathan vanuit haar ooghoeken in de gaten kreeg, keek ze verrukt op.

‘Nathan, je bent terug!’

Madame Rosella was een roodharige vrouw met een imposante boezem. Ze droeg steevast knalrode lippenstift; haar handelsmerk.

Nathan ging naast de vrouw des huizes staan en volgde haar blik. Er zaten twee klanten aan afzonderlijke tafels, nog in dubio over hun keuze. Allebei hadden ze een boekje voor zich, waaruit ze een dame voor één avond konden kiezen. De boekjes waren hopeloos verouderd, maar Nathan vond ze een leuk detail. Veel beter dan bij andere bordelen, waar de meisjes door de ruimte liepen, lonkend naar de mannen. Nu konden de klanten rustig hun keuze maken en deden de meisjes ondertussen wat ze zelf wilden, in plaats van te paraderen. Een win-winsituatie.

‘Nieuwe klanten?’ vroeg Nathan zachtjes.

‘De eerste wel, ja, maar die daar achterin heb ik een paar maanden geleden al gezien. Ze komen altijd terug voor onze meisjes.’ Madame Rosella glimlachte ingenomen. ‘Hoe ging je opdracht?’

‘Prima,’ Nathan liet zijn stemvolume nog wat zakken en fluisterde: ‘Meneer Martin zal niet in Parijs zijn volgende week. Hij gaat naar Spanje.’

Madame Rosella knikte. Hun opdrachtgever wilde weten of Amélie wederhelft de komende weken thuis zou zijn of in zijn buitenverblijf. Waarom Nathan deze info moest vergaren, wist hij niet precies. Misschien ging het om een inbraak, misschien wilde iemand Amélie voor zich alleen hebben. Nathan bemoeide zich er niet mee. Hij vervulde zijn taak en liet het daarbij. Bovendien had hij ook niet echt de kans om zich te mengen in een zaak, aangezien hij zelden of nooit in contact kwam met zijn opdrachtgevers. Meestal kreeg hij zijn opdrachten van madame Rosella.

Die groef op dat moment in haar bodemloze zakken en haalde er wat geld uit. ‘Voor je problemen.’

Nathan nam de Franse franken aan. Soms gaf madame Rosella hem wat, soms niet. De vrouw des huizes vond het eten en de inwoning die ze hem gaf voldoende. Toch gunde ze Nathan soms een deel, als de opdrachtgever goed betaald had voor de informatie.

De man aan de eerste tafel stak aarzelend zijn hand op en meteen kwam madame Rosella in beweging. Ze liep heupwiegend naar de man toe en boog bij zijn tafel voorover, waardoor hij ongetwijfeld een goede inkijk had in haar meest waardevolle bezit. ‘En,’ vroeg ze poeslief, ‘wie had je in gedachten?’

De man wendde veel te laat zijn blik af en Nathan grinnikte vanaf de toeg. ‘Haar,’ zei de man en hij wees naar de afbeelding in het boekje.

‘Ach ... Sorry, lieverd, Adeline is de hele avond volgeboekt. Had je misschien nog iemand anders op het oog?’

Nathan zou nooit begrijpen waarom bijna alle klanten voor Adeline gingen. Ze had ravenzwart haar en bijna even donkere ogen. Daardoor kon ze de klanten wijsmaken dat ze een Italiaanse was, exotischer dan de rest van de meisjes. Het werkte, de mannen vielen bij bosjes aan haar voeten. In werkelijkheid had ze geen druppel buitenlands bloed in haar aderen en was ze net zo Frans als de anderen.

Toegegeven, Adeline had bijna evenveel te bieden als madame Rosella, maar zelf zou Nathan een andere keuze maken. Hij zou voor Sophie gaan, met haar grote ogen, of misschien voor Léonie, de nieuwste aanwinst. Niet dat hij die keuze ooit écht zou maken. Hij zag de meisjes meer als zussen en de gedachte alleen al maakte hem misselijk.

‘Misschien zij dan?’ De vinger van de man ging naar een andere tekening.

Madame Rosella knikte. ‘Prima keuze.’ Ze keek op. ‘Nathan, wees eens lief en ga Léonie halen.’

‘Doe ik.’

Nathan liep de bar uit, naar de ruimte erachter. Hij deed de deur open en werd begroet door vrolijk gejoel. In de kamer stonden vier grote zitbanken in een vierkant, met in het midden een houten tafel. Daarop werd momenteel een spelletje joker gespeeld en een van de dames brulde toen ze het rondje won. Geamuseerd bleef Nathan in de deuropening staan. Als de klanten de meisjes zouden zien zoals ze echt waren, zouden ze niet met zovelen klaarstaan.

‘Léonie?’

Het meisje keek op van het spel. Nathan was blij te zien dat ze zich goed mengde in de groep. Het was niet makkelijk als nieuweling, maar Léonie leek het goed te vergaan. ‘Er is een klant voor je.’

Léonie knikte en legde haar kaarten weg.

‘Ah, kom op, nog één spelletje!’ Dat was Angélique, de oudste van het stel. Ze zat al jaren in het bordeel, nog voor Nathan er aankwam. Toen hij haar ooit gevraagd had of ze niets anders van haar leven wilde maken, had ze haar schouders opgehaald en gezegd: ‘Dit is het enige wat ik ken. Trouwens, waarom zou ik mijn thuis opgeven? Er is niets meer voor mij daarbuiten.’

Angélique was ondertussen net zo’n constante in Nathans leven geworden als madame Rosella. Nathan hield van haar kalme persoonlijkheid, die ze op dit eigenste moment even kwijt leek te zijn. Angélique keek nog steeds verontwaardigd naar Léonie

en smeekte: ‘Kom op, meid, maak dit potje nog af.’

Léonie stond glimlachend op en kwam Nathans richting uit. ‘Tot straks!’ zwaaide ze.

Nathan sloot de deur achter haar, zodat Angélikes gemopper afgekapt werd, en liep samen met Léonie naar de bar.

‘En, waar ben jij vanavond geweest?’ Léonie wees naar Nathans zwarte kostuum met daaronder het witte hemd.

‘Naar de opera,’ zei Nathan alleen maar en Léonie knikte. Ze wist dat ze niet moest doorvragen.

‘Hoe ziet mijn klant eruit?’ vroeg ze.

‘Het is een nieuwe. Ik gok vooraan in de veertig. Een zachte stem en niet al te lelijk.’ Nathan glimlachte naar haar. Hoewel ze nog maar enkele maanden in het bordeel werkte, was hij al erg gesteld op haar geraakt. Hij begeleidde Léonie naar de deur en bleef daar staan. Zodra ze de bar binnenliep, veranderde Léonie volledig. Ze ging meer rechtop lopen, duwde haar borsten vooruit en tuitte haar lippen. Alle onschuld was van haar gezicht verdwenen. Ze liep op de man af, fluisterde hem iets toe en ging hem daarna voor, de trap op.

Nathan keek hen nog even na en liep toen de bar uit. Zijn slaapkamer lag niet bij die van de meisjes, maar achter de keuken, en hij prees zichzelf gelukkig. De muren waren godzijdank geluiddicht, maar Nathan wilde niet het risico lopen iets te horen. In plaats van de trap op te gaan liep hij daarom de gang in, rechtstreeks naar zijn kamer. Daar deed hij zijn kostuum uit en hing het zorgvuldig in de kast. Daarna pakte hij zijn boek en liet zich op bed neerploffen.

Terwijl de nacht in het bordeel nog maar net begon, sloot Nathan zijn dag af. Om hem heen kwam het gebouw tot leven,

en dat zou tot de vroege uurtjes duren. Nathan sloot alles buiten en verloor zichzelf in de letters van zijn boek. Hij vond er, voor het eerst die dag, volledige rust.

2 Lessen

Toen Nathan voor het eerst een voet in het bordeel zette, was hij uitgehongerd, vuil en hondsmoe geweest. Het was madame Rosella die hem had opgevangen toen hij zich vastklampte aan het laatste restje leven in hem. Hij was zo dicht bij opgeven geweest dat het hem nog altijd bang maakte als hij eraan terugdacht.

Die bewuste nacht had madame Rosella hem mee naar binnen genomen en een warm bad voor hem klaargemaakt. Ze had hem gewaarschuwd voor het hete water, maar hij was zonder aarzelen in het bad gegleden. Zijn voeten en benen deden overal zeer door de plotse overgang van kou naar hitte, maar het kon hem niet schelen. Voor het eerst sinds veel te lang had hij het volledig warm.

Nathan bleef in het bad liggen tot hij eindelijk het gevoel had dat al het vuil was losgeweekt en hij weer brandschoon was. Daarna had madame Rosella hem een dikke kamerjas gegeven, die hij zorgvuldig om zijn lichaam wikkelde. Op straat had hij geen gêne gekend, maar nu begon het hem te dagen dat hij geholpen werd door een vreemdelinge, aan wie hij zich – letterlijk en figuurlijk – niet bloot wilde geven.

Op blote voeten was Nathan madame Rosella gevolgd naar de